

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Навчально-наукового
інституту педагогіки і психології

Світлана КОНДРАТЮК

28 січня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність **013 Початкова освіта**

освітня-програма **Початкова освіта**

Мова навчання **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП

21 січня 2025 р.

Голова

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

Розробник:

Колишкіна Алла Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти

Протокол № 06 від 26 грудня 2024 р.

Завідувач кафедри

канд. пед. наук, доцент

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
Семестр			
4-й		4-й	
Лекції			
20 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
32 год.		2 год.	
Лабораторна робота			
—		—	
Самостійна робота			
94 год.		136 год.	
Консультації:			
4 год.		4 год.	
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 150	бакалавр		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни «Методика навчання природничої освітньої галузі» – забезпечити оволодіння здобувачами освіти необхідним обсягом фахових та предметних компетенцій, які допоможуть реалізувати природничу освітню галузь у початкових класах згідно вимог чинного Державного стандарту початкової освіти та відповідних йому програм.

2.1. Завдання курсу «Методика навчання природничої освітньої галузі»:

– *теоретичні*: ознайомити з концептуальними і теоретичними положеннями щодо формування в учнів початкової школи компетентностей у галузі природничих наук; педагогічним досвідом вчителів-практиків з

проблем організації сучасного уроку у початковій школі;

– *практичні*: формування практичних умінь та навичок раціонального добору змісту, форми, методів та методичних прийомів для формування у молодших школярів природничої компетентності та реалізації завдань природничої освітньої галузі; створення засобів навчання природознавству та складових матеріальної бази; визначення вимог щодо підготовки вчителя до навчання учнів природознавству в умовах інтеграції.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта у студентів необхідно **сформувати інтегральну, загальні і фахові компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров’язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й

розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність орієнтуватися в культурно-історичних особливостях регіону з подальшим використанням отриманих знань у професійній діяльності.

СК-14. Здатність до самоаналізу, самовдосконалення та підвищення якості професійної діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання природничої освітньої галузі» є сформована природнича компетентність на рівні стандарту повної загальної середньої освіти та вивчення курсу «Основи природознавства», «Анатомія з основами валеології», «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі», «Дидактика».

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання визначені ОП	
ПРН-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПРН-02	Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПРН-03	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПРН-05	Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.
ПРН-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПРН-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.
ПРН-08	Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПРН-09	Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН-10	Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-11	Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.
ПРН-12	Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.
ПРН-13	Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.
ПРН-14	Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
ПРН-15	Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.
ПРН-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.
ПРН-17	Збирати, інтерпретувати та застосовувати культурні надбання регіону в освітньому процесі початкової школи.
ПРН-18	Планувати та реалізовувати заходи щодо самовдосконалення та підвищення якості професійної діяльності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
90 – 100	Здобувач освіти: виявляє всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі, матеріали передбаченої програми; – опрацьовує основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; – проявляє творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі; – на високому рівні володіє традиційними та новими методичними підходами до викладання конкретних тем, наводить приклади за сучасними підходами та приклади з передового педагогічного досвіду; – засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
82 – 89	Здобувач освіти: виявляє систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі вище середнього рівня; – демонструє уміння виконувати завдання, передбачені програмою; – опрацьовує літературу, рекомендовану програмою; – володіє традиційними та новими методичними підходами до викладання конкретних тем, наводить приклади за сучасними підходами; – засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
74 – 81	Здобувач освіти загалом: має добрі знання навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі; – при виконанні передбачених програмою завдань припускає низку помітних помилок; – опрацьовує основну літературу до теми; – демонструє систематичний характер знань з методики навчання природничої освітньої галузі; – здатний до самостійного рішення подальшої професійної діяльності.
64 – 73	Здобувач освіти: має знання навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; – справляється з виконанням завдань, передбачених програмою; – ознайомлюється з основною літературою, рекомендованою програмою; – припускає значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання з методики навчання природничої освітньої галузі та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.
60 – 63	Здобувач освіти: виявляє знання основного навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі в мінімальному обсязі, але необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; – в основному виконує завдання, передбачені програмою; – ознайомлюється з основною літературою, рекомендованою програмою;

	– припускає помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача
35 – 59	Здобувач освіти: має значні прогалини в знаннях з методики навчання природничої освітньої галузі; – допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
1 – 34	Здобувач освіти: не має знань зі значної частини навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі; – допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; – не спроможний самостійно засвоїти програмовий зміст.

Розподіл балів

Поточний контроль			Контроль самостійної роботи	Сума	Підсумовий контроль (екз.)	Загальна сума
Розділ	Тема					
Розділ 1	T.1.1	—	5	75	25	100
	T.1.2	3				
	T.1.3	5,5				
Розділ 2	T.2.1	5	5			
	T.2.2	3,5				
	T.2.3	4				
	T.2.4	4				
	T.2.5.	4				
Розділ 3	T.3.1	3,5	5			
	T.3.2	4				
	T.3.3	4				
	T.3.4	4				
	T.3.5	4				
	T.3.6	4				
	T.3.7	3,5				
	T.3.8	4				
Разом		60	15			

T 1.1, T 1.2 ... T 4.3 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, тестування, презентації результатів виконаних завдань, оцінка самотійної роботи здобувачів освіти.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Тема 1.1. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука.

Тема 1.2. Структура і зміст навчального матеріалу природничої освітньої галузі в початковій школі.

Тема 1.3. Формування і розвиток природознавчих уявлень і понять в курсі «Я досліджую світ».

Розділ 2.

МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Тема 2.1. Реалізація принципу наочності в процесі навчання природознавства в курсі «Я досліджую світ» у початковій школі.

Тема 2.2. Матеріальна база та засоби навчання природознавства в курсі «Я досліджую світ» у початковій школі.

Тема 2.3. Методи та прийоми навчання у процесі реалізації природничої освітньої галузі, критерії вибору.

Тема 2.4. Методична різноманітність проблемних завдань у процесі реалізації природничої освітньої галузі.

Тема 2.5. Формування дослідницької діяльності молодших школярів у процесі реалізації природничої освітньої галузі.

Розділ 3.

СИСТЕМА ФОРМ НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Тема 3.1. Урок – основна форма навчальної роботи з курсу «Я досліджую світ».

Тема 3.2. Сучасний урок як виклик часу. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича ОГ).

Тема 3.3. Предметний урок. Методика етапу постановки цілей і завдань уроку.

Тема 3.4. Урок-екскурсія, його місце та значення у процесі реалізації природничої освітньої галузі.

Тема 3.5. Формування просторового мислення на у процесі реалізації природничої освітньої галузі. Методика роботи з планом та картою.

Тема 3.6. Проєктна діяльність на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича ОГ).

Тема 3.7. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з природознавства на уроках «Я досліджую світ».

Тема 3.8. Позаурочна та позакласна робота з природознавства у початковій школі.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.роб.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Методологічні засади методики викладання природничої освітньої галузі												
Тема 1.1. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука.	5	1	–	–	–	4	4	–	–	–	–	4
Тема 1.2. Структура і зміст навчального матеріалу природничої освітньої галузі в початковій школі.	9	1	2	–	–	6	7	1	–	–	–	6
Тема 1.3. Формування і розвиток природознавчих уявлень і понять в курсі «Я досліджую світ».	11	2	2	–	1	6	9	1	-	1	1	6
Разом за розділом 1	25	4	4	–	1	16	20	2	-	1	1	16
Розділ 2. Методи і засоби навчання природничої освітньої галузі												
Тема 2.1. Реалізація принципу наочності в процесі навчання природознавства в курсі «Я досліджую світ» у початковій школі.	12	2	4		–	6	7	–	-	1	–	6
Тема 2.2. Матеріальна база та засоби навчання природознавства в курсі «Я досліджую світ» у початковій школі.	8	–	2		–	6	6	–	–	–	–	6
Тема 2.3. Методи та прийоми навчання у процесі реалізації природничої освітньої галузі, критерії вибору.	11	2	2		1	6	12	1	–	2	1	8
Тема 2.4. Методична різноманітність проблемних завдань у процесі реалізації природничої освітньої галузі.	10	2	2	–	–	6	6	-	-	–	–	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 2.5. Формування дослідницької діяльності молодших школярів у процесі реалізації природничої освітньої галузі.	10	2	2	–	–	6	10	–	1	–	1	8
Разом за розділом 2	51	8	12		1	30	41	1	1	3	2	34
Розділ 3. Система форм навчання природознавства в початковій школі												
Тема 3.1. Урок – основна форма навчальної роботи з курсу «Я досліджую світ».	8	-	2	–	–	6	6	–	–	–	–	6
Тема 3.2. Сучасний урок як виклик часу. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	11	2	2	–	1	6	9	1	1	–	1	6
Тема 3.3. Предметний урок. Методика етапу постановки цілей і завдань уроку.	9	1	2		–	6	10	-	–	2	–	8
Тема 3.4. Урок-екскурсія, його місце та значення у процесі реалізації природничої освітньої галузі	9	1	2		–	6	8	–	–	2	–	6
Тема 3.5. Формування просторового мислення на у процесі реалізації природничої освітньої галузі. Методика роботи з планом та картою.	8	–	2		–	6	6	–	–	–	–	6
Тема 3.6. Проектна діяльність на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	10	2	2		–	6	8	–	–	–	–	8
Тема 3.7. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з природознавства на уроках «Я досліджую світ»	9	-	2	–	1	6	6	–	–	–	–	6
Тема 3.8. Позаурочна та позакласна робота з природознавства у початковій школі.	10	2	2	-	–	6	6	–	–	–	–	6
Разом за розділом 3	74	8	16		2	48	59	1	1	4	1	52
Усього годин	150	20	32		4	94	120	4	2	8	4	102

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Структура і зміст навчального матеріалу природничої освітньої галузі в початковій школі	2	—
2.	Формування і розвиток природознавчих уявлень і понять в курсі «Я досліджую світ».	2	—
3.	Реалізація принципу наочності в процесі навчання природознавства в курсі «Я досліджую світ» у початковій школі.	4	—
4.	Матеріальна база та засоби навчання природознавства в курсі «Я досліджую світ» у початковій школі.	2	—
5.	Методи та прийоми навчання у процесі реалізації природничої освітньої галузі, критерії вибору	2	
6.	Методична різноманітність проблемних завдань у процесі реалізації природничої освітньої галузі	2	—
7.	Формування дослідницької діяльності молодших школярів у процесі реалізації природничої освітньої галузі.	2	—
8.	Урок – основна форма навчальної роботи з курсу «Я досліджую світ».	2	—
9.	Сучасний урок як виклик часу. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2	1
10.	Предметний урок. Методика етапу постановки цілей і завдань уроку.	2	
11.	Урок-екскурсія, його місце та значення у процесі реалізації природничої освітньої галузі	2	
12.	Формування просторового мислення на у процесі реалізації природничої освітньої галузі. Методика роботи з планом та картою	2	
13.	Проектна діяльність на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	2	
14.	Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з природознавства на уроках «Я досліджую світ».	2	—
15.	Позаурочна та позакласна робота з природознавства у початковій школі.	2	
Разом		32	2

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. та інші. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу». Київ.: Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.
2. Дитиняк Г. Я досліджую, експериментую, спостерігаю : методика навчання природознавства в початкових класах. Львів–Торонто : Літопис, 2003. 140 с.
3. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://ru.osvita.ua/>.
4. Кукалець М. В. Методика викладання природознавства в початковій школі: Навч. посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2011. 223с.
5. Електронні версії підручників / Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>
6. Навчальні програми для 1–4 класів / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
7. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : ТОВ «Вид. дім «Плеяди», 2017. 206 с.
8. Кабан Л. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі (https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4471)
9. Методика викладання природознавства в початковій школі : навч. посіб. /уклад. Н.І. Луцан. 2-ге вид., перероб. і доп. ІваноФранківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2012. 204 с.
7. Щербак О. І. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень : навчально-методичний посібник / О. І. Щербак, Н. З. Софій, Б. Ю. Бович; за наук. ред. О. І. Щербак. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2014. 136 с.

Додаткові:

1. Біда О. Формування природничих уявлень і понять у шестилітніх першокласників. *Початкова школа*. 2001. № 11. С. 51–52.
2. Білик В. Проектна діяльність – основа розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Початкова школа*. 2013. № 5. С. 6 – 8.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/>.
4. Манюк Л. Концептуальні засади комплексної програми розвитку дітей «Росток». *Початкова школа*. 2008. № 11. С. 42–44.
5. Мечник Л. А. Календарне планування. Ознайомлення з навколишнім світом (1–2 класи). Природознавство. Тернопіль: Підручник і посібники, 2005. 65 с.
6. Чекіна О. Ю. Інтегровані уроки у початковій школі. Х. : Основа: «Тріад», 2007. 192с.

7. Я досліджую світ: зошит: навч. посібн. для 1 кл. закл. заг. серед. освіти : у 4 ч.; /Тетяна Гільберг та ін.. Київ : Генеза, 2018. 64 с. : іл.
8. Я досліджую світ: зошит: навч. посібн. для 2 кл. закл. заг. серед. освіти : у 2 ч.; /Тетяна Гільберг та ін.. Київ : Генеза, 2018. 96 с. : іл.
9. Я досліджую світ: зошит: навч. посібн. для 3 кл. закл. заг. серед. освіти : у 2 ч.; /Тетяна Гільберг та ін.. Київ : Генеза, 2019. 100 с. : іл.

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

До навчальної дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Природознавство» розроблено дистанційний курс, який розміщений на сайті дистанційного навчання Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Режим доступу: <https://dl.sspu.edu.ua/>

Курс доступний для перегляду тільки зареєстрованим користувачам.